

רבי שלמה יוסף זיון זצ"ל עורך ה"אנציקלופדיה תלמודית"

התשובה נדפסה ב"המודיע" פאלטאווא

שנה שניה (תרע"א) גל' 29

הודפסו 2234567

בענין הנ"ל

יאכלו ענוים וישבעו. ע"ד שאלתו של ידידי הרה"ג מדוקאר נ"י ב"המודיע", אם מאלינעס חייבים בערלה. הנני להעיר בזה, כי בשנת תרס"ט נסתפקתי גם אני בשאלה זו, ואחרי עיון היטב בדבר העליתי להיתר. ובהיות כי אין מקום ב"המודיע" לפלפולים באריכות, לכן אעיר בזה בקצרה, כי הוכחותי העיקריות היו:

(א) אם נאמר שחייבים בערלה, אין לנו מאלינעס של היתר כלל וכלל, וכל המאלינעס הנמצאים בעולם כולם של איסור הם. שהרי ברמב"ם (פ"י מהלכות מעשר שני ונטע רבעי הל' יט) מבואר ד"אילן היוצא מן הגזע — פטור מן הערלה, מן השרשים — חייב" (ואף שבכס"מ שם גורס בתוספתא איפכא, מ"מ כבר השיגו עליו כל הפוסקים, דהא בגמ' דסוף ב"מ מבואר בפירוש כהרמב"ם). וא"כ המאלינעס הללו שבכל שנה ושנה יוצא מן השרשים אילן וקנה חדש ופירותיו גדלים לשנה הבאה (ובמקרים מעטים גדלים גם בשנה השלישית, שהוא ג"כ בתוך שני הערלה) שהוא בתוך שני הערלה, ושוב אינו עושה פירות לעולם, וכל הפירות דמאלינעס הנמצאים בעולם הם מהקנים שבתוך שלוש שנים ליציאתם מהשרשים, א"כ הרי כולם של איסור הם, ולא מצאנו ידינו ורגלינו באכילת מאלינעס כל עיקר!

(ב) מפני שהמקור של דברי אדמו"ר הזקן נ"ע בסידורו (פ"ו ה"ז) שכשהפירות יוצאים מגוף האילן ולא מענפים הוא ירק ומברכין בורא פרי האדמה, ולפיכך פסק גם במאלינעס כן (שכן הוא באמת במאלינעס שהפירות יוצאים מגוף האילן ואין שם ענפים מתפרדים כמו בכל האילנות. ואיני מבין דברי הרה"ג מדוקאר בזה), מקורו הוא מהתוספתא שהביאה הרא"ש בפ"ו דברכות (ואדמו"ר מפרש ד"יוצא מעיקרו" היינו מגוף גובה האילן, ולא כדעת המפרשים ד"עיקרו" היינו שורש), והרי תוספתא זו מקומה הוא בפ"ג דכלאים ומיירי שם לא לענין ברכה אלא רק לכלאים. וכן נפסק ביו"ד (סי' רצו סט"ו) עיי"ש, ורבינו הוא שלמד מזה גם לענין ברכה, אבל לענין כלאים וערלה פשיטא שכן הוא (עכ"פ לדעת רבינו).

בחידושיי שאצלי הארכתי הרבה בזה והוכחתי היתרים אלו היטב, אך ידידי הרה"ג מהרי"ל אסתרין נ"י הגאב"ד שצעדריך כתב לי אז שדעתו הוא לאיסור, ולכן שלחתי אז שאלה זו להרב הגאון רי"ל

גארדין נ"י אב"ד סמארגאן, והשיב לי שתי תשובות באריכות גדול, והעלה להתיר, אך מטעמים אחרים. ולהרב הגאון רי"ל צירעלסאהן נ"י אב"ד קישינוב והסכים על ידי במכתבו להתיר, מחמת אותם הטעמים שלי הנ"ל, והסכים גם הוא להם. וכמו"כ העידו לפניי כי גם אאמ"ו הרה"ג ר' אהרן מרדכי זעווין ז"ל, הורה למעשה להיתר.

ועוד זאת אעיר, כי הרה"ג ר"א פלאטקין נ"י מסעליבא יאקשיץ, וכן הרב הגאון מהרי"ל גארדין נ"י הנ"ל, העירוני כי במהרי"ל והובא גם בס' בל"י (וביו"ד החדשים נדפס על הגליון) כתוב שפירות הנקראים הומבעערין אין בכלל ערלה עיי"ש. ומאלינעס נקראים בגרמנית "הימבעערען", וניכרים הדברים דהיינו הך דמהרי"ל. וא"כ כבר הורה זקן המהרי"ל ז"ל להיתר.

שלמה יוסף זעווין החופ"ק קאזימיראוו

הדפסה ברוזלוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

אור עולם - א קובץ עמוד מס': 201 הודפס ע"י אוצר החכמה